Efterskörd ur Sonja Kovalevskys papper

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk har digitaliserats i februari 2009 av University of Toronto och anpassats för Projekt Runeberg i december 2012 av Ralph E.

Förord.

Då den andra upplagan af *Vera Vorontzoff* blifvit tillökad med fyra stycken, funna bland Sonja Kovalevskys ryska manuskript, utgifves samtidigt detta separattryck af nämnda stycken på det att de, som redan äga första upplagan af Vera Vorontzoff, skola kunna erhålla äfven denna sista efterskörd, utan att därför nödgas skaffa sig hela den nya upplagan. Professor Alexander Kovalevsky, som redigerat ryska upplagan af Sonja Kovalevskys vittra kvarlåtenskap, har medtagit dessa stycken, hvilka, då de visserligen ej öka men ej heller förringa författarinnans litterära betydelse, därför också lämnats åt hennes svenska läsekrets.

Endast fragment äro *början till Væ Victis* och till en *roman från Rivieran*, om hvilken Sonja strax före sin död talade med mycket intresse och för hvilken hon tillsvidare ämnade lägga *Væ Victis* å sido. Att hon alls börjat denna senare roman visste ej hennessvenska vänner, ty båda fragmenten skrefvos under hennes vistelse vid Rivieran strax före hennes död; särskildt i skildringen af denna trakt har hon lagt mycket af sin personliga värme för de orter, som blifvit henne de käraste af alla. *Intrycken från Sverige* kunna ej sakna intresse för svenska läsare, och den lilla *dikten* — som i öfversättning måst förlora i poetiskt hänseende — är dock så kännetecknande för diktarinnans temperament, att den här som i ryska upplagan torde försvara sin plats. Den tolkar smärtan öfver lifvets plötsligt afbrutna musik — och blir själf därigenom ett uttryck just för den känsla, som de här meddelade brottstyckena af Sonja Kovalevskys tillärnade diktning måste efterlämna.

Stockholm i februari 1893.

Ellen Key.

FÖRSTA KAPITLET AF “VÆ VICTIS“.

(FRAGMENT.)

År 188° kom våren ovanligt tidigt i Petersburg. I början af mars, under första veckan af den stora fastan, blef det helt oväntadt blidväder; efter lång frånvaro blickade solen åter ned från himlen så klar och stor och glänsande som en till påskhelgen blankskurad, nyförtent samovar. Det låg en doft af vår i luften. Snön smälte med otrolig hastighet. Det droppade från taken, och trots dvornikernas kvastar forsade hela bäckar utför gatorna till stor fröjd för alla småpojkar, som seglade med pappersbåtar i dem. I allas hjärtan återföddes nya, länge sedan glömda

önskningar och kraf.

Klockan led mot tre. I fru M:s privatskola för flickor höll man på med en lektion i förberedande geometri. Den unga lärarinnan, som nyligen gått ut från seminariet, ansträngde alla sina krafter för att öfvertyga sina åhörarinnor om, att kvadraten på hypotenusan i en rätvinklig triangel är lika med summan af kateternas kvadrater, men förgäfves! Man hörde på henne förströdt, slött och otåligt. Hela klassen hade råkat i en ovanlig jäsning, alldeles som omnågon retsam odygdsmakerska hviskat åt dem allesammans, att lärarinnan pratade dumheter, och att hon kunnat berätta något vida intressantare. Men denna gång visade det sig omöjligt att ställa någon till ansvar för ordningens störande, ty den skyldiga var ingen mer och ingen mindre än solen. Som om den med ens erfarit ett nyfiket intresse för geometrien, bröt den sig plötsligt in i klassen och började göra odygd. Först kastade den en hel knippe af strålar på den unga lärarinnan och gjorde komiska grimaser åt henne, speglande sig i den glänsande svarta taflan, på hvilken lärarinnan med sådan möda ritat upp den invecklade geometriska figuren.

»Vi kan inte alls se, hvad fröken ritar,» ropade flickorna i korus och plirade med ögonen. Lärarinnan försökte jaga ut den odygdiga gästen och befallde, att jalusierna skulle släppas ner, men ordningen i klassen återställdes icke härigenom. 1 början tyckte alla, att det blef kolmörkt, och det drog om några minuter, innan ögonen blifvit vana vid den nya belysningen. Men solen tröttnade icke så lätt på sina upptåg. Den tycktes ha föresatt sig att störa lektionen, kosta hvad det ville. En liten stråle letade reda på ett hål i jalusien och kröp in i klassen; till en början förhöll den sig anständigt och tycktes också vilja ge en lektion i åskådande geometri, ty den bredde ut sig till en rak, silfverglänsande kon, i hvilken små glittrande dammkorn dansade rundt. Men då den oförmodadt råkade på vattenkarafinen, fannden tydligen detta så lustigt och började en så vanvettigt uppsluppen lek med den nya kamraten, att lärarinnan med ens blef alldeles bländad och måste blunda. Nöjd med detta upptåg hoppade den outtröttliga solstrålen upp på väggen och snodde omkring där som en galning, skiftande i alla färger — ljusblått, rödt och violett.

»Titta, en hare,» hviskade ofrivilligt den yngsta eleven i klassen till sin sidokamrat, men så högt, att också de andra flickorna hörde det och brusto i skratt. Lärarinnan kastade en sträng blick på dem. »Lisa! Försök att förklara teoremet om sidornas förhållande i likformiga trianglar,» ropade hon åt henne, som afbrutit tystnaden. Rodnande, förlägen, och med ett tvunget leende, trädde Lisa fram till taflan och började rita något med kritan. Hon var en af de bästa lärjungarna i skolan och mycket be-gåfvad. Men det var omöjligt att nu få något förnuftigt ur henne. Efter att ha ritat en mycket krånglig figur, märkte hon plötsligt, att hon blandat bort bok-stäfverna; hon blef ifrig och suddade med fingrarna ut några linier, men det gjorde endast villervallan ändå större. »Sidan AB förhåller sig till sidan CD som sidan EF förhåller sig till sidan GH, nej, förlåt, till sidan KL, ack, nej . ..» stammade hon hjälplöst och blef allt rödare och rödare. Stora svettdroppar trängde fram i pannan, och tårarna stodo henne i ögonen, medan hon obarmhärtigt strök ut, hvad hon ritat på taflan. De hvita strecken blefvo allt suddigareoch mera intrasslade, och lika trassligt och suddigt var det i hennes hjärna.

»Katja, kan du kanske bevisa det här teoremet?» vände sig slutligen lärarinnan till en annan flicka, en fetlagd, apatisk blondin med en för sina femton år starkt utvecklad figur. Katja spratt till. som om hon plötsligt blifvit väckt. Hennes tankar voro i detta ögonblick långt borta från klassen och geometrien. Solskenet och den kvafva luften i rummet hade bragt henne i en slags halfslummer, under hvilken hon dunkelt påminde sig, hur hennes äldre systrar fram mot morgonsidan samma dag kommit hem från en bal, och hur de, medan de klädde af sig sina tarlatansklädningar, ännu länge pratade om danserna och sina kavaljerer och hindrade henne att sofva. Och hon tänkte, att om halftannat år skulle hon med Guds hjälp ha slutat den tråkiga skolan och också gå bort på bal, klädd i ljusblå tarlatansklädning,

— nej, hellre skär, det passade bättre till hennes hy--

Men lärarinnans stämma sönderslet obarmhärtigt dessa drömmar och ryckte henne tillbaka till den sorgliga verkligheten. Motvilligt begaf hon sig fram till taflan med sin något vaggande gång, i det hon bemödade sig att tänka efter och påminna sig, hvad som fordrades af henne. När hon gick igenom klassen, råkade hon komma midt

i solstrimman, hvarvid strålarna muntert dansade kring hennes ljuslockiga hufvud och omgåfvo det med en gyllene gloria, somom de skälmaktigt hviskat: »Låt se nu, min dufva lilla, hvad du kommer att bevisa?» Och det blef också en underlig bevisning, som Katja åstadkom, — vinklarna blefvo lika stora som sidorna och sidorna likformiga med vinklarna. Kamraterna fnittrade.

I rummet blef allt kvafvare och kvafvare, där rådde detta särskilda vårkvalm, som gör en nervös och oförmögen att sitta stilla och på samma gång liksom hänger tunga vikter i ögonlocken och gjuter bly i lemmarna. Det var, som om flickorna gripits af stelkramp och alla mödosamt förvärfvade kunskaper dunstat bort ur deras hjärnor. Hvilken fråga lärarinnan än föreläde dem. kunde ingen ge ett förnuftigt svar; de endast svettades, pinades och stirrade i hjälplös förtviflan på väggklockans urtafla, där visaren långsamt, långsamt kröp framåt, som om den aldrig skulle komma till tre!

»Herre Gud! Och att tänka sig, att om en vecka börja examina! Min klass lär komma att utmärka sig! Jo, det blir trefligt! tänkte förtviflad den unga lärarinnan. Hennes nerver voro särskildt rediga denna dag, och tårar af ledsnad trängde ofrivilligt fram i hennes ögon. Några af flickorna, som voro lika nervösa som hon, kunde icke behärska sig, utan började snyfta.

Ändtligen knäppte det till i klockan, ett rasslande hördes, och den slog långsamt tre slag. Flickorna sprungo muntert upp. Ffter att ha tagit sina böcker i famnen och gjort en hastig nigning för lärarinnan,rusade de bullersamt ut i tamburen för att taga på sig sina öfverplagg.

Den uttröttade lärarinnan stod ännu en stund kvar vid taflan och strök sig öfver pannan, som ville hon hämta sig efter ansträngningen. Därpå gick hon långsamt ut i korridoren och tog utån hjälp på sig sin pälsfodrade kappa. Men när hon kom ut i farstun, var det, som om hon med ens Jämnat all trötthet och förargelse bakom sig; förtreten öfver elevernas ouppmärksamhet var som bortblåst, och tankar och bekymmer af ett helt annat slag, hvilka med våld varit trängda åt sidan under lektionen, stormade nu åter fram och grepo henne med förnyad styrka. Det uttryck af liknöjdhet och ledsnad, som präglat hennes ansikte, förbyttes till ett af nervös, feberaktig glädtig-het. Ögonen glänste, öfver kinderna spreds en klar rodnad, och gången blef lätt och elastisk. Hon tycktes ha blifvit fem år yngre.

»God dag, Marja Petrovna. Hvarför ser ni så strålande ut i dag ?» ropade läraren i geografi Oserof, som också kom ut från lektionen och mötte henne i farstun. De voro vänner, och vanligtvis när de råkades, brukade de stanna och prata lifligt och skämtsamt. Men i dag hade Marja Petrovna icke tid med honom. Efter att brådskande ha hälsat på honom, ämnade hon genast fortsätta sin väg,

»Hvad har ni så brådtom för?» frågade Oserof och tilläde med detsamma, som om han fullföljde en instinktlik idéförbindelse: >'Hur är det med AlexejStepanovitsch ? Ar han riktigt rask nu ? Jag liar hört, att han snart skall resa utrikes?

Marja Petrovna rodnade. »Ja, läkarne skicka honom till Mentone för att där tillbringa våren. Han reser i kväll med kurirtåget till Berlin.» sade hon, och en lätt skugga flög öfver hennes upplifvade, rörliga ansikte.

Oserof kvarhöll henne icke vidare, ocli efter att förströdt ha besvarat hans handtryckning, skyndade hon brådskande framåt Nadeschdinskaja i riktning mot Nevsky.

Denna dag var af en alldeles särskild betydelse för henne, på samma gång mycket glad och mycket sorglig. På aftonen förestod henne ett afsked på några månader från Alexej Stepanovitsch, och därpå skulle följa en mycket tråkig tid för henne, det visste hon,

— en rad af långa, ängsliga veckor och månader. Men till aftonen återstod ännu några glada, lyckliga timmar, och hon var besluten att till fullo njuta dem, taga af dem all den lycka, som de kunde gifva henne, utan att tänka hvarken på den långa skilsmässan eller någonting sorgligt. »Alltid hinner jag sörja, det får jag godt om tid till sedan,» sade hon för sig själf i tankarna, i det hon mödosamt bekämpade den klenmodiga, nervösa ängslan, som ofrivilligt sammansnörde hennes hjärta vid tanken på den förestående skilsmässan. Det gladde henne, att vädret var så vackert, att solen sken så varmt och klart. Hon skulle önskat, att allt omkring henne varit ljustoch

strålande. Må det bli hur det vill i morgon, — i dag är det ännu min dag,» upprepade hon för sig själf, i det hon ståndaktigt förjagade alla sorgliga tankar och intalade sig mod.

När hon kom ut på Nevsky, öfverraskades hon af det sorl och lif, som där mötte henne. Trottoarerna myllrade af folk. Alla kände denna dag ett beliof att inandas den friska luften. Till och med gamla gubbar och gummor hade krupit fram ur sina iden, och äfven i deras sinnen hade länge sedan glömda önskningar och förhoppningar vaknat. Alla människor sågo så ovanligt bra ut, och fruntimren voro riktigt vackra. Till och med den krokryggiga tiggerskan i hörnet med det gula, skrynkliga ansiktet och de svullna, röda, ständigt tårfyllda ögonen, af hvilka det ena var nästan slocknadt, — till och med hon föreföll icke så argsint och gnällig som annars, kanske därför att hon i sin ficka kände en ovanlig rikedom på slantar. Inne på en gård stod en italienare och spelade på cittra en italiensk folkmelodi, medan en liten gosse och en liten flicka, bägge svartögda, svart-håriga och utstyrda i trasor, dansade någon slags nationaldans med så mycket lif och fart, som om de verkligen själfva funnit stort nöje däri.

Marja Petrovnas nerver voro denna dag så känsliga för alla intryck som hårdt spända strängar. Den varma, lidelsefulla melodien framkallade hos henne en oemotståndlig svallning af lifsglädje, ocli omedelbart därpå följde en upprorisk känsla. »Hvarförskall han resa? Jag vill inte, jag släpper honom inte! Och för ögonblicket tycktes det henne verkligen, som om hon icke skulle kunna släppa honom, utan hålla honom kvar, kosta hvad det ville. Hon till och med påskyndade sina steg, som för att fortare träffa honom, fortare kunna tala med honom och förklara, hvad som i denna stund var henne själf så tydligt och klart, — hur onaturligt och omöjligt det var för dem att skiljas åt, om också blott för några månader. Men ögonblicket därpå, då hon gick öfver gatan och en kall, genomträngande blåst svepte emot henne från hörnet, blygdes hon öfver sin föregående impuls.

Hur kan jag vara så egoistisk!» förebrådde hon sig själf. »Jag borde tvärt om glädja mig öfver, att det blifvit honom möjligt att resa ner till södern, till värmen ! Det behöfver han så väl! Och jag tänker på att hålla honom kvar!»

Hon var så nervös, att tårar, dels af ånger, dels af medömkan med henne själf. plötsligt trängde fram i hennes ögon. När hon gick förbi en blomsterhandel, fick hon se en vacker korg med blekbladiga liljekonvaljer, drifna i orangeri, och hon fick med ens en oemotståndlig lust att pryda sitt rum därmed. Jag vill, att hans sista minne af mig skall vara skönt och doftande!- tänkte hon. Sparsamhetsinstinkten, som utvecklats hos henne genom mångårig öfning, hvi-skade, att liljekonvaljerna voro dyra vid denna årstid, och att, han därborta i Mentone skulle få se mycket vackrare blommor, men hon kunde likväl icke motståfrestelsen. Ah, lappri! Tids nog att spara, när han är borta!» — afgjorde hon, gick in i boden och betalade utan att pruta en tiorubelssedel, den enda hon hade i sin portmonnä.

Marja Petrovna hyrde två möblerade rum hos en bekant gammal fru på Vasili-Ostrof. Hennes föräldrar voro länge sedan döda, några syskon hade hon aldrig haft, hon var ensam och hemlös och kallade sig ofta skämtsamt en gammal student. I själfva verket hade hon alltifrån sin första ankomst till Petersburg för åtta år sedan fört ett fullkomligt studentlif. Den första tiden hade varit upptagen af studier, föreläsningar och förberedelser till examen, och nu, sedan denna var aflagd, fylldes hennes dag af hennes plikter i skolan och åtskilliga enskilda lektioner. Hem kom hon trött och frusen och var glad att finna ett varmt rum och en färdiglagad, dräglig middag, som hon icke behöfde bekymra sig om på förhand, utan endast i början af hvarje månad betala den öfverens-komna summan. Hon hade råkat på en hygglig och snygg värdinna, som icke vårdslösade eller bestal henne, utan tvärt om föst sig vid henne och gärna visade henne åtskilliga små tjänster utom de en gång för alla öfverenskonma. Därför kände Marja Petrovna alls icke något behof af att skaffa sig eget hushåll. Om kvällarna gick hon antingen på teatern eller till någon af sina talrika bekanta, eller också mottog hon själf besök af någon af sina kamrater af båda könen. Hon var icke genom glödande vänskap eller uteslu-tande tillgifvenhet fäst vid någon, men till gengäld hade hon en liten angenäm krets af vänner, som voro jämnåriga med henne, som delade hennes åsikter och intressen, en krets, där hon var allmänt omtyckt och gällde för en hygglig, förståndig människa. När hon var vid sällskapligt lynne, fanns det alltid någon till hands, med hvilken hon kunde utbyta tankar eller helt enkelt sitta och småprata, så att hon kände aldrig sin ensamhet tryckande. Om hon råkade

tillbringa en afton ensam hemma, satte hon sig i en bekväm länstol, tog på sig ett par mjuka tofflor, valde ut en god, intressant bok, och efter en hel dag af spring, kroppslig trötthet och andlig slapphet efter pluggandet med dumma elever, erfor hon då ett obeskrifligt fysiskt välbehag af att känna lugn. tystnad och komfort omkring sig och hade vid dylika tillfällen icke behof af någon. Inga penningbekymmer tryckte henne heller. Hennes föräldrar hade efterlämnat ett litet kapital, en fem sex tusen rubel, som hon lefvat af under sin studietid, och nu hade hon lyckats finna en jämförelsevis lätt och varaktig verksamhet, som gaf alldeles tillräckligt för hennes enkla behof. Hennes hälsa var förträfflig, och hennes fysiska krafter räckte till för uppfyllandet af alla hennes plikter, men lämnade icke kvar något öfverskott af lifsenergi, hvilket dessutom kan vara mycket olägligt och föda många tomma önskningar.

Med ett ord, Marja Petrovnas lif hade förflutit mycket jämt och lugnt, och hon hade själf varit full-ständigt tillfredsställd med det, ända till dess däri insmög sig ett alldeles nytt element, som plötsligt öppnade helt nya synvidder för henne, om hvilka hon aldrig förut drömt. För öfrigt måste det sägas, att också detta nya element uppenbarade sig i en mycket angenäm form; hittills hade det endast värmt och smekt henne och störde den jämna gången af hennes tillvaro endast så till vida, att det för henne öppnade en ny horisont af ännu oanad lycka, inför hvilken allt det bleknade, som hittills tillfredsställt henne.

När Marja Petrovna kom hem, skyndade hon ut i köket och visade en för henne högst ovanlig omsorg om middagen, som värdinnan tillagat. Men det var ju i dag också sista gången, som Alexej Stepano-vitsch Sivertsof skulle äta middag hos henne. Som hon fann matsedeln otillfredsställande, skickade hon värdinnan ut att köpa ännu litet smått till smörgåsbordet och några pastejer. Klockan var nu half fyra; Alexej Stepanovitsch hade lofvat att komma klockan fyra, och Marja Petrovna hade nätt och jämt tid att städa litet i sitt rum och själf göra en smula toilett. Hon var ingen skönhet, men hon kunde långt ifrån kallas ful. Själf hade hon hittills icke tänkt synnerligen mycket på, om hon var vacker eller ej. Den frågan spelade alls ingen roll i hennes lif. Emedan hon hade en medfödd smak, valde hon dock vid anskaffandet af en ny klädning nästan alltid det mest passande och klädsamma såväl i färg som snitt. Men

i dag ville Marja Petrovna för så godt som förstagången i sitt lif ovillkorligen vara vacker. I det hon tog ned en liten spegel, som hängde på väggen (någon trvmå hade hon naturligtvis icke), försökte hon placera den så, att en så stor del som möjligt af hennes gestalt tecknade sig däri, och började beskåda sig med ovanlig uppmärksamhet. Men det vore synd att säga, att hon blef nöjd med sin granskning; hon gjorde plötsligt den upptäckten, att hennes grå klädning satt alldeles för vidt och icke som sig borde framhöll hennes figur, att den hvita stärkkragen liknade ett halsjärn, och att det bakåtkammade håret gaf ansiktet ett karlavulet utseende. Hon tog brådskande fram ur byrålådan sina små smycken, funderande på, med hvilka hon skulle pryda sin dräkt. Därvid kom hon plötsligt ihåg, hur Alexej Stepanovitsch vid afskedet kvällen förut med skämtsam ömhet strukit upp hennes klädningsarm och några gånger kysst hennes bara arm alldeles invid armbågen. De hade ännu så kort tid varit förlofvade, och de erforo ännu bägge en sådan förvirring, att hvarje ny smekning nästan utgjorde en aera i deras lif. Minnet af hans första kyss göt en glödande rodnad öfver hennes ansikte, och vid tanken att han snart, inom några minuter, åter skulle vara hos henne, greps hon af en känsla af sådan glädje, att den alldeles undanskymde tanken på den förestående skilsmässan.

Hon hade ännu icke fullständigt afslutat sin toi-lett, då det hördes en gäll, häftig ringning från tamburen. Klockan felade ännu ett par minuter i fyra.»Redan hiir!» flög det som en glad blixt genom hennes hufvud. Efter att brådskande ha knäppt de sista knapparna i lifvet och ännu en gång farit med borsten öfver håret, rusade hon ut för att öppna; men då hon kom fram till dörren, måste hon stanna ett par ögonblick, så våldsamt klappade hennes hjärta. När hon så öppnade dörren, och fann sig ansikte mot ansikte med en litet småleende gumma, insvept i tjocka vinterkläder trots värmen, var hennes missräkning så häftig och oväntad, att hon i första ögonblicket stod som förstenad, utan att ens i den nykomna känna igen en af sina bekanta, modern till en af sina elever.

»Jag kommer väl inte och stör er? Ursäkta, jag skall inte uppehålla er, — bara ett ögonblick, det gäller en viktig sak,» sade gästen, som märkte, att Marja Petrovnas gladt upprörda ansikte plötsligt förändrade uttryck.

Marja Petrovna bekämpade sin upprörda stämning och bad den objudna gästen stiga in. Trots sina försäkringar, att hon icke skulle dröja i två minuter en gång, ansåg gumman det likväl nödvändigt att knyta af sig halsduken och knäppa upp pälsen, för att icke förkyla sig, och började därpå, utan att göra sig någon brådska, meddela Marja Petrovna sina bekymmer angående sinNastenka: »Tyckte inte Marja Petrovna, att de läxor, som gifvits sista gången, voro alltför svåra för ett tolf års barn? Hade inte Marja Petrovna märkt, att Nastenka magrat och blifvit så tankspridd på sista tiden? Ansåg verkligen MarjaPetrovna, att det var nyttigt för flickor att läsa så mycket geometri...»

Marja Petrovna hade förvärfvat sig den popularitet, hon åtnjöt bland sina elever och deras familjer, just därigenom att hon med stor uppmärksamhet och vänlighet följde de framsteg, som gjordes af hvarje flicka i hennes klass. De andra lärarne och lärarinnorna beklagade sig till och med öfver, att hon skämde bort föräldrarna, genom att allt för tålmodigt lyssna till deras ofta ogrundade klagovisor och anmärkningar. Men denna dag satt hon som på glödande kol, svarade på måfå och med synbar retlighet på de framställda frågorna, kunde icke taga ögonen ifrån klockan och lyssnade till hvarje ljud från tamburen.

»Nå, jag ser, att ni i dag inte alls har lust att höra på mig,» utbrast slutligen gumman missbelåtet och gick sin väg, inom sig förargad öfver, hur (öga intresse lärarinnorna ha för sitt kall. »Hon är likadan som de andra!» var hennes slutsats.

När hon gått, drog Marja Petrovna ett andedrag af lättnad. Nu var klockan redan en kvart på fem. Hvarför kom han icke? Förberedelserna till hans mottagande voro redan alla afslutade. Marja Petrovna hade ingenting mer att göra. Efter att ännu en gång ha kastat en granskande blick omkring rummet och alldeles i onödan ha flyttat några småsaker, öfver-lämnade hon sig åt en orolig väntan. Hennes otålighet växte med hvarje ögonblick. Värdinnan tittade in genom dörren och uttryckte sin farhåga, att steken

2skulle bli alldeles vidbränd. Nu visade klockan redan half sex, och ändå kom han icke. »Store Gud, hvad gör han då? Vi hinna ju- inte en gång taga ordentligt afsked af hvarandra!» tänkte Marja Petrovna förfärad. Hon blef så beklämd vid denna tanke,- att hon icke kunde behärska sig längre, utan brast i gråt.

I tamburen ljöd återigen en häftig ringning. Marja Petrovnas hjärta klappade våldsamt och tycktes ögonblicket därpå stå alldeles stilla. Denna gång var det verkligen Alexej Stepanovitsch, som kom. Innan hon ännu hunnit torka bort tårarna, var han redan inne i rummet, fullastad med paket, glad och andtruten.

>Jag har låtit vänta länge på mig, — förlåt, Mascha lilla! Men jag kunde omöjligt komma förr! Det var så mycket att göra i sista ögonblicket. Och ännu är jag nätt och jämt färdig, sade han brådskande och tog af sig den tjocka öfverrocken, i det han tryckte en förströdd kyss på Marja Petrovnas röda, förgråtna ansikte. Hans ögon glänste muntert, och allt hos honom andades den feberaktiga upphetsning, som nervösa personer alltid erfara, när de skola ut på resa. På Marja Petrovna gjorde hans liflighet ett obehagligt, sjukligt intryck. Hon besvarade icke hans kyss, litan tryckte sig endast tigande intill honom och fingrade mekaniskt på hans urkedja.

»Så ja, Mascha lilla, låt oss nu få äta så snart som möjligt,» fortsatte Alexej Stepanovitsch gladt ochifrigt som förut. »Vi ha ingen tid att förlora, det återstår ännu mycket att göra. Värdinnan kom i detsamma in med soppskålen.

Den förestående resan upptog tydligen Alexej Stepanovitsch helt och hållet. Under middagen åt han med en slags feberaktig upphetsning, som om han icke lade märke till, hvad han fick i sig. Och hela tiden berättade han oafbrutet om sina förberedelser till resan, om de inköp, som han gjort under dagen, och om de upplysningar, han lyckats inhämta rörande Rivieran. Vid hvart och ett af hans ord sammanpressades Marjas hjärta allt mer och mer smärtsamt. Hon var icke i stånd att svälja en enda bit; tårarna stockade sig i halsen och hotade att kväfva henne.

Ack, det var sant. Mascha, jag träffade i dag Oserof på Nevsky, yttrade Alexej Stepanovitsch plötsligt. »Han sade. att han kände till en bra och billig pension i trakten af Nizza, men han hade inte adressen på sig, och därför bad jag honom komma upp hit till dig vid sextiden och lämna mig den.»

Dessa ord rågade måttet. Skulle nu, då de på sin höjd hade två. tre timmar att vara tillsammans, en främmande

människa komma till dem och taga ifrån henne de sista minuterna, minuter så dyrbara, att hon för deras skull nästan var färdig att förlika sig med den oundvikliga sorgen af hansafresar Och detta sade han så enkelt och obesväradt, som om det vore det alldagligaste i världen! Hon erfor en stin-gande smärta vid denna känslolöshet från hans sida, flög upp från bordet och kastade sig på soffan, där hon dolde ansiktet i kudden och brast ut i bitter gråt.

Alexej Stepanovitsch blef ytterst bestört vid åsynen af hennes tårar. Fullständigt upptagen, som han var, af sina egna tankar och resbekymmer, hade han icke en aning om, hvad som försiggick inom henne. Under hela deras bekantskap hade det måhända aldrig varit så ringa sympati i deras känslor som i detta ögonblick. Han förstod icke ens genast, hvad som var åt henne. Han kände icke igen sin förståndiga, omtänksamma Mascha. Var det icke hon, som då doktorn fjorton dagar förut lyssnat på hans bröst och för första gången talat om en resa till södern,

— var det icke hon själf, som då utan ett ögonblicks betänkande afgjort, att han ovillkorligen måste resa, kosta hvad det ville ? Och då han obeslutsamt föreslagit, att de skulle påskynda sitt bröllop och därefter resa tillsammans, hade hon då icke själf kommit med så många kloka invändningar däremot? Du far ju inte för ditt nöjes skull, utan för din hälsa, öfver-tygade hon honom; »att resa båda skulle bli förfärligt dyrt, och hvarifrån skulle vi taga pengar till det, i synnerhet som vi i och för våra framtidsplaner måste spara på hvarenda kopek.» I början då han ännu kände sig helt svag efter den nyss utståndna tyfusfebern, skrämde honom tanken på den långa resan en smula, ehuru han blygdes att visa det. Inomsig var han till och’ med förargad på henne, därför att hon var så lugn och förståndig. Men småningom, allt efter som hans krafter återkommo, föreföll honom utsikten att få skåda södern, denna söder, som han så ofta föreställt sig i inbillningen, allt mera lockande och fängslande. Så snart resan en gång var besluten, gingo förberedelserna raskt undan, för hvarje dag greps han allt mer och mer af resfeber, och i närvarande stund gick han redan helt och hållet upp i längtan efter dc intryck, som förestodo honom.

Aldrig hade han känt sig så föga sentimentalt stämd, så litet i stånd till några utgjutelser som i detta ögonblick. Därför var det första intryck, som Marja Petrovnas tårar gjorde på honom, något liknande förargelse, ja, förbittring; han måste göra våld på sig, för att kunna känna deltagande.

»Käraste Mascha, hvad är det åt dig? Gråt inte, min älskling!» Han bemödade sig att lägga in någon ömhet i sin röst, men stod tafatt och bortkommen bredvid henne och strök endast då och då med handen öfver hennes hoptofvade hår. Men hans ord gjorde ingen verkan; vidrörandet af hans kära hand upprörde henne endast ännu mera och beröfvade henne sista återstoden af självbehärskning. Hennes tårar flödade allt ymnigare. Alexej Stepanovitsch, som icke var mindre nervös än hon, förlorade slutligen tålamodet.

»Mascha, lugna dig då en gång! Det här är olidligt! utbrast han förbittrad. »Säg då hellre rentut, att da inte vill, att jag skall fara. Gudbevars, jag skall afstå från hela resan.» Och han slängde häftigt ifrån sig resväskan, som om han genom denna åtbörd ville bekräfta sin självuppoffring.

Men hvad hans ömhet icke förmått, det åstadkom ögonblickligen hans uppbrusande otålighet. Hans hetsiga ord och ton återförde Marja Petrovna med ens till besinning. Hon reste sig brådskande från soffan och torkade sina tårar.

Käraste Aljoscha, var inte ond! Jag är dum och egoistisk och tänker bara på mig själf! Det faller mig så tungt att skiljas från dig! Men jag skall inte gråta mera. Var bara inte ond. jag ber dig, var inte ond! sade hon bönfallande, i det hon smög sig intill honom och dolde sitt rödgråtna ansikte vid hans bröst.

I nästa ögonblick sutto de på soffan, tätt tryckta intill hvarandra i en öm omfamning. Tänk då en smula efter, Mascha, hvad det är barnsligt af dig att vara så bedröfvad,» sade han i lugnande, smeksam ton. »Hvad betyder det väl att skiljas för två, tre månader, när vi ha hela lifvet framför oss? Två månader gå så snart! Och kanske kommer jag att känna mig alldeles återställd redan inom kortare tid, och då far jag genast hem igen. Hvad skall jag stanna där för i onödan ? Jag kommer tillbaka till dig, stärkt och kry, vi gifta oss ofördröjligen, flytta till Charkof, och så gå alla dina drömmar i upp-f3dlel.se, — du får din skola i din födelsestad, jagmin klinik, jag blir

docent vid universitetet. . . Hvad vi ska bli lyckliga, Mascha! . ..

Sittande bredvid henne, med armen om hennes lif, och kännande, hur hela hennes varelse skälfde under hans omfamning, erfor Alexej Stepanovitsch en ovanlig ömhet för Mascha. Hon var honom obe-skrifligt kär och dyrbar i detta ögonblick. Hon å sin sida tryckte sig tätt, tätt intill honom, insög hans ord och var så fullständigt genomträngd af en känsla af djup, outsäglig lycka, att icke ens själfva skilsmässan skrämde henne.

Det knackade på dörren. De unga tu hade nätt och jämt hunnit fara ifrån hvarandra och taga på sig en något så när likgiltig min, då Oserof inträdde i rummet. Både Alexej Stepanovitsch och Mascha voro af princip emot långa förlofningar. »Ingenting kan vara löjligare än att sätta på sig etiketten 'fästman' eller fästmö' och stoltsera omkring med den till alla gamla mamsellers afund och förbittring,» menade de bägge två. Därför hade de beslutat, att först vid Alexej Stepanovitschs återkomst från utlandet till-kännagifva sin afsikt att träda i ett »heligt äkta förbund» och detta först några dagar före bröllopet. Naturligtvis hade de flesta af deras bekanta redan börjat märka att den gamla vänskapen mellan Alexej Stepanovitsch och Mascha på sista tiden fått en betydligt ömmare anstrykning. Åtskilliga förmodanden och gissningar cirkulerade, ehuru ännu ingen visste något bestämdt. Därför var närvaron afcn tredje person särskildt brydsam i detta ögonblick. Dessutom fanns det också andra orsaker, hvarför Marja Petrovna minst af alla önskade råka Oserof just nu, fastän han gällde för att vara en af hennes och Alexej Stepanovitschs vänner. Hon hade märkt, att han var den af alla deras bekanta, som tycktes mest intresserad af hennes förhållande till Alexej, att han ständigt gaf akt på henne, och detta besvärade henne, så mycket mer som hon inom sig misstänkte, att Oserof själf för henne hyste cn något varmare känsla än vanlig vänskap, ehuru han aldrig i ord uttalat den. Det undgick icke heller nu hennes uppmärksamhet, att han vid sitt inträde i rummet kastade en hastig, misstänksam och orolig blick på dem, och det flög igenom hennes hufvud, att han med flit hittat på hela historien med adressen, för att få en förevändning att komma upp till henne denna kväll och störa deras afsked.

I första ögonblicket kände sig alla tre besvärade och förlägna. Alexej Stepanovitsch och Oserof började prata med påfallande liflighet och brådska. Utom den utlofvade adressen kunde Oserof lämna åtskilliga andra värderika upplysningar. Alexej Stepanovitsch tog fram sin Bajdeker ur väskan och började jämföra den med de gamla »guider», som Oserof haft med sig. Snart blefvo de dock verkligen upplifvade af samtalet, som rörde ett ämne, hvilket lifligt intresserade dem bägge. Det kostade icke Alexej Stepanovitsch särdeles stor möda att skaka af sig den sentimentalastämning, som Marja Petrovna för ett ögonblick lyckats framkalla hos honom, och att åter helt och hållet gå upp i tankarna på resan. Hvad Oserof be-träffar, så hade han för sju år sedan tillbragt en vinter på Rivieran, och detta utgjorde nästan det ljusaste minnet i hans på yttre händelser blottade lif; därför var han förtjust hvar gång han tick tillfälle att tala om dessa härliga trakter, som han icke kunde hoppas att få återse, men där han kände till och koin ihåg hvarje liten bukt och udde.

Marja Petrovna kände icke något behof af att deltaga i samtalet. Hon märkte till sin glädje, att Alexej Stepanovitschs reshandskar, som lågo på bordet, voro en smula trasiga, och hon började ifrigt laga dem, för att ha en förevändning att slippa tala och fritt få öfverlämna sig åt sina egna tankar. De få ömma ord, hon hunnit utbyta med Alexej, fyllde hennes själ med en stilla, ljus glädje, så att hon icke ens kände något agg mot den så olägligt ditkomne Oserof.

En stund efteråt knackade det åter på dörren, och in trädde Elena Grigorjevna Stepanof, Marja Pe-trovnas väninna och forna studiekamrat. Ehuru de samtidigt genomgått seminariet, var Elena Grigorjevna likväl sju år äldre än Marja Petrovna, och då hon alltid, äfven som helt ung, varit ful, såg hon nu helt och hållet ut som en gammal flicka. För Marja Petrovna hyste hon sedan långt tillbaka en tillgifven-het, som gränsade till dyrkan, och var den enda, somblifvit invigd i det unga parets hemlighet. Det var till och med meningen, att hon skulle dela deras blifvande öden och bli biträdande lärarinna i den skola, som Marja Petrovna ämnade öppna, så fort hon och Alexej Stepanovitsch blifvit gifta och flyttat till Charkof, där han fått sig erbjuden en anställning vid universitetet. Det var endast och allenast denna framtidsutsikt, som försonade Elena Grigorjevna med tanken på väninnans förestående giftermål. Alexej Stepanovitsch betraktade hon som ett oundvikligt ondt. Det fanns

visserligen icke den man till i världen, som var värdig att bli gift med en sådan flicka som Marie, men Alexej Stepanovitsch tillhörde i alla fall de minst ovärdiga — och redan detta var ingen ringa förtjänst. Den misstro och till och med ovänlighet, som Elena Grigorjevna i början visat honom, dunstade därför småningom bort, och det slutade med, att hon också kring honom lade något af den gloria, som i hennes ögon omgaf allt, som direkt eller indirekt stod i samband med Marja Petrovna.

Elenå Grigorjevna hade med sig åtskilliga småsaker, hvarmed hon ämnade begåfva Alexej Stepanovitsch till resan. Alla de lediga stunder, hon haft mellan lektionerna denna dag, hade hon till-bragt med att springa omkring i Gostinoj-dvor och leta reda på något att ge honom, som på samma gång vore mycket originelt och så billigt, att det icke öfverskred hennes begränsade tillgångar. Honblef mycket nöjd, då hon slutligen fick tag på cn nickelkedja, som var så finurligt inrättad, att den både kunde bäras utanpå västen som cn vanlig urkedja, och genom en skruf förvandlas allt efter behag till ett pennskaft eller ett bläckhorn. Visserligen var denna behändiga småsak behäftad med åtskilliga små olägenheter, — som urkedja var den för tung och ful, som pennskaft hade den en ovana att plötsligt falla ihop, och som resbläckhorn var den omöjlig, då den icke höll tätt. Men icke desto mindre var Elena Grigorjevna mycket belåten med sitt köp, och då Alexej Stepanovitsch erhöll gåfvan, utbredde han sig naturligtvis i de lifligaste tacksägelser.

Klockan var nu half åtta. Det var tid att bege sig af. Oserof och Elena Grigorjevna ville också följa med till bangården. Alexej Stepanovitsch hade redan på förhand stvrt om, att dvorniken skalle föra hans bagage ner till järnvägen, så att han själf kunde bege sig dit direkt från Marja Petrovnas bostad, utan att först fara hem. Vädret, som varit så vackert förut under dagen, hade plötsligt slagit om mot aftonen. Det flög något i luften, vått, klibbigt och kallt, halft snö, halft regn. Från hafvet blåste en skarp, genomträngande vind.

De måste gå ett stycke till fots, innan de träffade på en någorlunda hygglig släde, hvars körsven gick in på att mot hög betalning föra hela sällskapet till bangården. Självfva slädföret hade blifvit alldeles fördärfvadt under de sista dagarna, — här och därstack den nakna stenläggningen fram, medarna gnisslade, gnällde och törnade mot stenarna. Den stackars hästkraken spände sin magra ryggrad med en så synbar ansträngning och plåga, att Marja Petrovna, när hon såg på honom, själf erfor en känsla i ryggen af fysiskt obehag, som om hon också hjälpt till att draga släden. Alexej Stepanovitsch hade börjat hosta igen, denna särskilda hårda hackhosta, som hans läkare icke tyckte om. Marja Petrovna kände sitt hjärta smärtsamt sammandragas för hvar gång hon hörde detta välbekanta ljud. Hon längtade efter att få smyga sig intill sin fästman och omfamna honom, men som Oserof och Elena Grigorjevna sutto midt emot dem, fattade hon endast Alexej Stepanovitschs hand och höll den innesluten i sin muff under hela vägen. Då och då lutade hon sig sakta fram och rörde på läpparna, men hon sade ingenting, ty hon kände, att hon vid första ord skulle brista i gråt.

Hennes upprörda sinnesstämning meddelade sig ofrivilligt åt Alexej Stepanovitsch. Han började också känna en slags nervös oro och beklämning kring hjärtat, och detta retade honom.

»Men hvad är det då egentligen åt dig, Mascha? Jag är ju inte förvisad till Sibirien eller skall till att begrafvas, — hur kan man vara så barnslig vid dina år? Att så hetsa upp sig i onödan!» sade han med afsiktlig sträfhet för att förjaga den obehagliga, gnagande beklämningen i hjärtat. Men trots sin skenbara köld, skulle han själf i detta ögonblick ha käntlättnad, om man plötsligt kommit och sagt honom, att lians resa af ett eller annat skäl icke kunde bli af.

Genom den fuktiga dimman skimrade ändtligen lyktorna vid Varschavabangården fram. En poliskonstapel ropade åt kusken att stanna litet längre bort. Vid ingången trängdes redan en mängd droskor och andra åkdon. Den vanliga brådska och villervalla, som alltid åtföljer en resa, gjorde sig också nu gällande. Det var första gången, som Alexej Stepanovitsch for utrikes, och dessutom var han icke i allmänhet resvan. De sista åren hade han oafbrntet tillbragt i Petersburg, utan att någonsin komma längre än till Pargolovo eller till Oserki. Som de flesta nervösa människor hade han en rent fysisk motvilja för buller, oväsen och trängsel, och nu efter sjukdomen voro hans nerver ännu redigare än eljes. Villervallan i väntsalen gjorde honom alldeles hufvud-yr, och han erfor plötsligt en känsla af öfvergifvenhet och okuflig, klenmodig rädsla för resan. Ett slags snarstucken retlighet, som

dittills varit honom främmande, kom öfver honom. Det högg till i hans bröst, och han kände sig med ens mycket sjuk. Fan må taga den dumma doktorn, som hittade på hela den här färden! Den måtte just komma att göra mig nytta! Jag förkyler mig väl ytterligare där borta och får ligga och dö ensam och öfvergifven. Hvad tusan skulle jag lyda honom för? tänkte han för sig själf. i det han nervöst tuggade på sina mustascher och gjorde våld på sig för att icke ge luft åt sina känsloroch visa dc andra, hur feg och klenmodig han var. Om icke blygseln återhållit honom, skulle han med glädje afstått från den fördömda resan.

På Oserof verkade bullret och bråket i väntsalen på ett alldeles motsatt sätt — ungefär så som krutlukten och kanonernas dån verka på en gammal stridshäst. Han afskydde icke endast Petersburg, där han var fäst genom sin verksamhet, utan också hela Ryssland. I sin förtviflade kärlek till allt västerländskt gick han stundom ända till det absurda och påstod på fullt allvar, att Ryssland redan till följd af sin natur icke passade till boningsplats för civiliseradt folk. Det mest komiska var, att han, som ständigt talade illa om Ryssland och ryssarne, själf utgjorde den mest typiska personifikation af ryska dygder och ryska fel. Genom sitt slarf och oförstånd i allt, som rörde pengar, lyckades han aldrig skrapa hop tillräckligt af sin lilla lärarlön för att kunna resa, utan därför tillbragte han sitt lif i ett tillstånd af kronisk, hopplös afund mot alla, som reste utrikes. Men då han var ur stånd att själf få resa, tyckte han åtminstone om att få en släng med af andras resebestyr. Likt den af Nekrassof besjungne drinkaren, som, då läkaren förbjuder honom att dricka, ber att han skall få hålla ett glas godt vin i handen och lukta på det, så erfor också Oserof en viss slags njutning af att åse, hur andra reste. Han följde alltid sina bekanta ner till bangården och hjälpte dem i deras bestyr. Denna dag erbjöd han sig natur-ligtvis genast att ombesörja allt åt Alexej Stepanovitsch, letade reda på dvorniken med sakerna, köpte biljetten till Berlin (hvarvid han afundsjukt fingrade på en liten hög utländska guldmynt i resväskan), poletteradc bagaget och valde ut en bekväm plats i en kupé. Då allt var i ordning, stod han i dyster nedslagenhet och gnuggade nervöst sina händer — hans vanliga gest. när han var upprörd — under det han tänkte högt, hvilket också hörde till hans vanor: Hm, det finns folk, som ha tur här i världen! En annan stackare får vackert hålla sig hemma!» Han kastade en melankolisk, hopplös blick på Alexej Stepanovitsch, hvilken nått allt, som utgjorde målet för hans egna lidelsefulla, men hopplösa önskningar. Oserof höll mycket af Marja Petrovna, ja, han inbillade sig stundom, att han var passioneradt förälskad i henner och att hon skulle utgjort hela hans lifs lycka. Men om man i detta ögonblick frågat honom på samvete, hvilketdera han mest afundades Alexej Stepanovitsch — att vara förlofvad med Marja Petrovna, eller att resa utrikes — så hade Oserof knappt vetat, hvad han skulle svara.

Mascha och Alexej Stepanovitsch stodo under tiden på perrongen bredvid vagnarna, bleka, förstörda och hållande hvarandra i hand som ett par hjälplösa barn, hvilka af ödet drifvas åt skilda håll. Då kunde Alexej Stepanovitsch icke längre behärska sig. Med ett plötsligt beslut lutade han sig ner till hennes öraoch hviskade hastigt: »Mascha! vill du, att jag skall stanna ?»

Ett ögonblick förut hade hon själf tänkt härpå; hon hade nästan varit färdig att be honom, men nu, då afgörandet låg i hennes hand, blef hon plötsligt rädd.

Nej, nej. res!» utbrast hon med ansträngning och slog krampaktigt med handen, som om hon ville värja sig mot frestelsen.

»Mitt herrskap, var goda och stig upp i vagnarna! ropade konduktören, och Alexej Stepanovitsch hoppade hastigt upp på fotsteget till sin kupé.

Några timmar senare ångade kurirtåget från Petersburg till Berlin, efter tjugu minuters uppehåll i Luga, i full fart vidare västerut öfver de kärriga slättmarkerna. Konduktören hade redan för länge sedan gått igenom vagnarna, öfvertygat sig om, att alla biljetter voro i sin ordning, och erhållit en liten handtryckning» här och hvar. På tåget blef det småningom stilla och lugnt. Allt gräl och oväsen hade tystnat. De flesta af passagerarne hade redan begifvit sig till ro. Endast från en kupé hördes ännu röster och lösryckta bitar af ett samtal.

Alexej Stepanovitsch låg på soffan i en andra klassens vagn med en saffianskudde under hufvudet

— också en gåfva af den omtänksamma Elena Grigorjevna — och en varm pläd öfver fotterna. Den blå

tygskärmen var neddragen kring den runda taklampan, som spred en jämn, mild halfdager. Viddenna årstid var det ingen större trafik på Varschava-linien, och därför var det godt om plats i kupén, — utom Alexej Stepanovitsch fanns där ännu blott cn passagerare, som till all lycka visade sig vara en ovanligt hygglig och sympatisk person. Under de få timmar, som de rest tillsammans, hade Alexej Stepanovitsch redan hunnit prata med honom och fått veta, att han hette Ivan Semjonovitsch Ivctski, och att han var professor vid Alexandrovska lycéet, men nu blifvit tvungen att taga permission, emedan han hade bröstlidande och af läkaren blifvit ordinerad att tillbringa våren på Rivieran. Alexej Stepanovitsch var förtjust öfver den lyckliga slump, som sände honom en så angenäm reskamrat. I det hela tyckte han sig nu må förträffligt. Den lätta skakningen verkade lugnande på hans uppretade nerver. Nu fann han sin rörelse löjlig, ja blygdes till och med smått då han mindes hur lian känt sig vid affärden. -Det var inte långt ifrån, att jag rent af lipat!» tänkte han själfironiskt. »Jo, det hade just varit vackert, om jag verkligen ett tu tre gett mig till att stanna kvar! Men det var Mascha med sina dumheter, som gjorde mig till cn sådan käring!» Han påminde sig hennes bleka, förtviflade ansikte, hennes bittra, återhållna tårar, och han tyckte synd om henne med detta nedlåtande, en smula öfverlägsna medlidande, som man visar ett litet barn, när det gråter öfver ett lappri.

Han hade ännu icke någon lust att sofva. Han befann sig i den lättjefullt upplifvade sinnesstämning,

3då icke blott hvarje kroppslig rörelse, utan också hvarje tankeansträngning är en plåga, men däremot alla möjliga drömmar, fantasier, obestämda bilder och förnimmelser trängas om hvarandra i hufvudet och liksom tyckas komma flygande af sig själfva. I sådana ögonblick föreföll det honom, som om han till och med vore i stånd att tänka på flere saker samtidigt. Nu blixtrade för honom ämnet till en storartad roman, som han säkerligen skulle komma att skrifva en gång i en aflägsen framtid, och på samma gång stod klart och tydligt för honom hela planen till hans doktors-at handling, som han skulle börjat skrifva förliden höst, men sedan måst kasta alldeles å sido under sjukdomen. Men lifligast och skarpast framträdde för honom hela hans hittills tillryggalagda lif. Det förflutna och det närvarande liksom smälte tillsammans, han genomlefde i denna stund på en gång sin barndom, sin ungdom och alla tilldragelserna under de senaste två månaderna, och samtidigt hade han en liflig känsla af närheten och verkligheten af den ännu okända framtid, som han gick till mötes.

Man kan icke säga, att Alexej Stepanovitschs lif dittills varit rikt på händelser. För en utanför stående skulle det förefallit som den alldagliga dussintillvaro, som föres af oräkneliga ynglingar, uppfödda i ett vanligt ryskt adelshus och utbildade på häfdvunnet sätt först vid ett latingymnasium och sedan vid universitetet. Men i Alexej Stepanovitschs egna ögon hade hans lif ett allt uppslukande intresse och var rikt påde rent personliga enskildheter, som för hvar och en af oss göra vårt eget lif så olikt alla andra människors. Han tillhörde de lyckliga, som älska sitt förflutna, och hur torrt och alldagligt hans lif än föreföll andra, fann han själf däri ett outtömligt ämne att tänka på och åter genomlefva i minnet.

I detta ögonblick aftecknade sig klart för honom den stora herrgårdsbyggnaden, som var hans fädernehem. Hans far. för detta generalen, gråhårig och värdig, som höll alla husets invånare på vördnadsfullt afstånd ifrån sig och i synnerhet inför sonen omgaf sig med en otillgänglighetens gloria. Hans mor, tjugufem år yngre än fadern, ännu vacker och eterisk och lidelsefullt afgudande den ende sonen. En lång rad af guvernanter, som ofta bvttes om, — somliga gamla och kinkiga, andra unga och glada, en, som till och med öppet skämtade och koketterade med sin tolfårige elev. Med henne afslutades för öfrigt den kvinnliga uppfostringens period för Alexej Stepanovitsch. och en annan och strängare började — vistelsen i guvernementsstaden hos den gamle morfadern och skolgången. I början en lidelsefull, trotsig ovilja mot skoldisciplinen och cn nästan fysisk afsky för de råa, bråkiga, stundom cyniska och af lifvet redan för-därfvade kamraterna. Småningom inträder en butter undergifvenhet för det oundvikliga, medan han drages med i släptåget. Ferierna på landet hos föräldrarna, det första vaknandet af ett lidelsefullt begär efter ännu icke erfarna, förbjudna fröjder, därpå detförtidiga, simpla, banala tillfredsställandet af detta begär ...

Men så samma år, som Alexej Stepanovitsch slutade gymnasiet, tick han plötsligt ett telegram, som oförtöfvadt kallade honom till Jasenko. Fadern hade fått slag. Hemfärden midt i vintern, hundra femtio verst på skjutssläde,

— hela tiden en pinsam bekläm-ning kring hjärtat, ett besynnerligt töcken i hufvudet . . . Om han skulle dör... Men hur vore det möjligt? Hur skall det bli, när han är borta?... Och denna första, oväntade förändring förefaller så stor och overklig, att han tar sin tillflykt till det lugnande hoppet: Han blir nog frisk igen! —Vid alla skjutshåll frågar Alexej Stepanovitsch gästgifvarne, om de ieke hört något från Jasenko? — Nej, de ha ingenting hört. — Klockan är fem på morgonen, det har ännu icke börjat dagas. Släden far upp igenom björkalléen, vid hvars slut den grå herrgårdsbyggnaden otydligt aftecknar sig. Alexej Stepanovitsch känner, hur alla lemmar värka efter den långa tröttsamma färden. Behofvet af hvila är så starkt, att det ötver-röstar sorgen. Hvad betyder det, att det ännu skimrar ljus ur salsfönstren ? — Är det ett godt tecken eller ... Nu stannar släden utanför porten ... Den gamle betjänten Semjon kommer springande uttör trappan med en lykta i handen för att taga emot unge herrn ... Vid första blicken på hans förstörda, förgråtna och onaturligt högtidliga ansikte, förstår Alexej Stepanovitsch, att allt hopp är ute. En liten bräcklig,vacklande kvinnogestalt kastar sig plötsligt om hans hals, i det hon hjälplöst trycker sitt förgråtna ansikte mot hans bröst. Är det hans mor? Store Gud, hvad hon blifvit förändrad, hur hon åldrats! Alexej Stepanovitsch erfar en besynnerlig känsla af att allt omkring honom är overkligt. Han ger modern en hastig kyss, frågar, när det hände, och får till svar, att hans far dött vid tolftiden på natten . . . Nu föres han in i stora salen ... i ena hörnet är af alla husets helgonbilder uppfördt ett slags altare, i hvars midt står ett med svart öfverdraget bord; tre vaxljus brinna vid dess öfre ända, och på bordet ligger ett grått, orörligt föremål. . . Alexej Stepanovitsch vet, att det, som ligger på bordet, är hans far, men han kan ännu liksom icke få den tanken in i sitt hufvud. Alla gråta, och hans tårar rinna också, men han känner ännu intet, han gråter blott, emedan de andra göra det I själfva verket känner han sig endast en smula beklämd och mycket, mycket underlig till mods . .. Småningom börjar han dock hämta sig, och tanken, att fadern är död, intränger allt klarare i hans medvetande. Han står i timtal bredvid det i generalsuniform svepta liket och stirrar på det bleka, vaxlika ansiktet. Med smärta påminner han sig, att han och fadern alltid sinsemellan voro som ett par främlingar, att hvar och en lefde sitt särskilda lif. och att de liksom gömde sig undan för hvarandra. Fadern fruktade att blottställa sin myndighet i sonens ögon genom att visa sig öm och kärleksfull, och det kunde aldrig falla sonen inatt välja fadern till förtrogen i sina barnsliga fröjder och sorger.

Men plötsligt kommer Alexej Stepanovitsch ihåg, att han under sina sista ferier varit en smula krasslig, och då han vaknat i feber på natten, hade han fått se faderns ansikte lutadt öfver sig, och detta ansikte uttryckte så mycken ömhet, så mycken lidelsefull omsorg, att sonen blef öfverraskad och ofrivilligt utbrast: »Hvad är det åt dig, pappa?» — »Sof, sof, min käre vän,» svarade den gamle med darrande röst, liksom förlägen öfver, att sonen ertappat honom vid detta ovanliga känsloutbrott — — — och vid tanken, att han aldrig, aldrig mera skall höra denna välkända stämma, genom hvars konstlade sträfhet en ton af ömhet plötsligt bröt fram, känner Alexej Stepanovitsch en stingande smärta i hjärtat, och tårarna stocka sig i hans hals.

Semjon kommer in och frågar Alexej Stepanovitsch, om de anordningar, som skola vidtagas, och hur dags begrafningen skall äga rum. Trots sin sorg kan Alexej Stepanovitsch icke låta bli att lägga märke till, att alla nu efter faderns död helt tvärt bemöta honom på ett helt annat sätt än förut, att han med ens förvärfvat större vikt och betydelse. Han är icke »lilla herrn» längre, utan »unga herrn . Till och med hans mor är icke likadan mot honom som förr,

— det är, som om hon sökte beskydd och försvar hos honom. Hon kommer till honom och hänger själf på honom faderns kronometerur, i det hon snyf-tande säger: Du är nu den ende. jag har kvar. Ocli trots sin bedröfvelse finner han behag i detta medvetande 0111 sin förändrade ställning i huset, det smickrar hans barnsliga fåfänga. Han anstränger sig att icke komma sin nya värdighet på skam. Utan att själf göra sig reda därför, så naturligt tycks det honom, antager han mot modern ett ömt beskyddande sätt. som icke är utan en viss likhet med faderns. Under begrafningen gråter han icke som ett barn, utan visar endast en behärskad smärta, så som det anstår en fullvuxen.

Efter begrafningen börjar en sträfsam tid. Det är tydligt, att allt nu måste förändras, men utsikten till en förändring skrämmer icke längre Alexej Stepanovitsch, utan lockar och upplifvar honom tvärt om. Det är beslutet, att han skall studera vid universitetet i Petersburg, och att hans mor skall följa med honom. Men hur

skall det bli med egendomen? Hans tar har testamenterat den till modern att förfoga öfver, så länge hon lefver. Men hur skall hon, klen och opraktisk som hon är, kunna sköta ett landtbruk! En massa farbröder, svågrar och gamla vänner komma med sina oombedda råd och förslag. Hvar och en vill synbarligen tillskansa sig hennes förtroende, men Alexej Stepanovitsch är fast besluten, att ingen annan än han skall bli den verklige husbonden. och det kostar honom icke ringa möda att försvara sina rättigheter som husets ende, nästan fullvuxne son mot åtskilliga olagliga knep och konster.Släktingarna äro ursinniga på den oförskämde pojken ocli förargade öfver Katerina Ivanovnas oförlåtliga svaghet, men det är ingenting att göra åt den saken. Slutligen uppträder en polack, som lyckas finna nåd för den unge herrns ögon, och åt honom arrendera de ut egendomen.

Mor och son flytta till Petersburg. Nu följa några lugna, lyckliga år. Fastän de icke vilja erkänna det för sig själfva, andas de båda två lättare och friare, än de någonsin gjorde under faderns lifstid. Katerina Ivanovna var af hela sitt hjärta fäst vid mannen, men till följd af den stora skillnaden i ålder dem emellan hade hon under hela deras samlif känt rädsla och skygghet för honom. Hon hade aldrig fått utveckla sig, aldrig lefva för sig själf, för sin egen glädje. Nu randas för henne som en andra ungdom. Hennes förhållande till sonen är nästan kamratlikt, snarare som en systers än en moders till sin son. De läsa tillsammans, gå tillsammans på teatern om kvällarna; hos honom vakna litterära anlag; ett par af hans dikter ha blifvit tryckta i en tidning, och i hufvudet har han planen till ett drama och en roman i tre delar.

Alexej Stepanovitsch påminner sig från denna tid en dag, då han kom hem från föreläsningen och hos modern träffade en smärt ung flicka i enkel svart klädning, — en seminarieelev. »Känner du inte igen din gamla lekkamrat, Aljoscha?» sade modern leende. »Det här är Mascha Lenjef, vår lillagranne, du minns, — ni lekte tillsammans som barn. Och Alexej Stepanovitsch kom verkligen ihåg en liten, ljuslockig flicka, dotter till en fattig godsägare i grannskapet, hvilken ibland kom till dem för att leka med honom. Sedan sålde Lenjefs sin egendom, gubben Lenjef fick en anställning i en annan stad, och de forna grannarna förlorade hvarandra alldeles ur sikte. Något särdeles starkt intryck hade hans lilla väninna icke efterlämnat hos Alexej Stepanovitsch. Han hade visst icke tänkt på henne en enda gång under hela denna tid och skulle omöjligt kunnat känna igen henne i den långa välväxta ungmö med cn energisk, självmedveten min, hvilken nu stod framför honom. Men deras gemensamma barndomsminnen hjälpte till att hastigt och lätt knyta cn ny bekantskap. Efter en knapp halftimme pratade de båda unga redan helt vänskapligt, lifligt och gladt.

Katerina Ivanovna och Mascha hade alldeles händelsevis sammanträffat i en bod; Mascha kände först igen den äldre damen, som icke förändrat sig särdeles mycket under de senaste åren. Katerina Ivanovna förälskade sig med sin vanliga liflighet genast i den unga flickan, som utgjorde cn för henne alldeles ny typ. och bjöd henne till sig så ofta som möjligt. Under den första tiden växte vänskapen mellan de båda kvinnorna med snabba steg. Katerina Ivanovna sjöng hela dagarna sin unga väninnas lof och började nästan omedvetet tillägna sig hennes åsikter, ja, till och med hennes sätt att tala och hennesuttryck, hvilket tog sig ganska komiskt ut i följd af den stora skillnaden i ålder dem emellan och den genomgående olikheten i deras naturer.

Alexej Stepanovitsch var i början mindre entusiastiskt stämd för deras nya bekantskap. Just denna vinter var han mycket intagen (alldeles onödigtvis, som hans mor tyckte) i de vackra ögonen och runda, rosenröda kinderna hos en mycket världslig och mycket ytlig ung dam, som han brukade träffa på bjudningar hos gemensamma bekanta. Mellan honom och Marja Petrovna hade allt från början rådt ett egendomligt förhållande, halft vänskapligt, halft skämtsamt fientligt. De kunde icke råkas, utan att gräla. Hon förebrådde honom hans brist på allvar, kallade honom en mammas gosse och ådagalade en viss skepticism med hänsyn till hans litterära kallelse. Han gycklade öfver den nihilistiska enkelheten i hennes dräkt, öfver hennes självständighet och hennes fria sätt. Men dessa ständiga skärmytslingar hindrade dem icke att bli allt bättre vänner och tillbringa allt mera och mera tid i hvarandras sällskap. Det hände till och med stundom Katerina Ivanovna att öfverösa sonen med häftiga förebråelser, för att han var så orättvis mot den stackars Mascha och icke var i stånd att uppskatta en sådan flicka som hon.

Men plötsligt kom det, som man säger, en fnurra på tråden. En afton voro de alla tre på italienska operan. Alexej

Stepanovitsch satt bakom Marja Petrovna och lutade sig hela tiden ner öfver henne, idet han halfhögt förklarade libretton för henne; hans mor hade redan ett par gånger förargad sagt åt honom, att icke prata, medan de sjöngo. Efter spektaklet följde Marja Petrovna hem med till Sivertsofs för att dricka te. I sin svarta sidenklädning med en blekskär ros i det ljusa håret och upplifvad af musiken, var hon denna afton ovanligt till sin fördel. Vid tebordet grcpos både hon och Alexej Stepanovitsch af en slags barnslig uppsluppenhet. Hon ryckte till sig en anteckningsbok, som händelsevis stack upp ur hans ficka, och hotade att läsa alla hans hemligheter. Med skämtsam förskräckelse försökte han taga igen sin tillhörighet, men hon ville icke släppa den, utan sprang slutligen upp från bordet och hoppade upp på en stol, hållande rofvet högt öfver sitt hufvud. Sidenklädningen smög sig tätt efter hennes smärta figur med den uppsträckta armen, hvilket kom bysten att teckna sig i vackra linier. Sköldpadds-kammen, som fasthöll den höga hårkorgen, flög ur af den häftiga rörelsen, och ett svall af blondt, silkes-lent hår föll ner öfver ryggen på henne, långt nedom midjan. — Alexej Stepanovitsch rusade fram för att samla upp hennes kringströdda hårnålar, och krypande på golfvet vid hennes fötter, såg han upp till henne med oförställd beundran. Men plötsligt kom han att vända på hufvudet och uppfångade moderns blick, som med ett missnöjdt, nästan ovänligt uttryck var fäst på honom.

Efter den aftonen svalnade märkbart Katerina Ivanovnas varma förtjusning för hennes unga väninna.Följande dag vid middagsbordet började hon som af en ren händelse tala om Marja Petrovnas ålder och räknade ut mycket noggrant, att hon var *åtminstone* ett och ett halft eller två år äldre än Aljoscha. Hon upphörde att bjuda Marja Petrovna till sig så ofta och upptäckte med ens en hel mängd fel hos henne, hvarom hon icke förut haft en aning. Det hände henne stundom också att i sonens närvaro liksom i förbigående anmärka, att Marja Petrovna icke tycktes vara likgiltig för den eller den af deras gemensamma bekanta; — det skulle kanske bli förlofning af. Och Alexej Stepanovitsch märkte mycket väl, att hon vid sådana tillfällen med misstänksam nyfikenhet iakttog, hvad hennes ord skulle ha för verkan på honom.

I allmänhet fann han dessa moderns små konstgrepp löjliga att iakttaga. Under loppet af de senaste tre åren, som de lefvat tillsammans, hade han haft många tillfällen att öfvertyga sig, att modern, utan att göra sig själf reda för orsaken, visade sig ovänlig mot hvarje ung flicka, som han började få tycke för. Katerina Ivanovna, som vid mycket unga år blifvit gift med en betydligt äldre man, hade aldrig vetat af någon slags romantisk kärlek: hon hade alltför stränga principer för att någonsin låta leda sig på afvägar. Men därför blef hennes kärlek till sonen af en lidelsefull och svartsjuk natur. — — — —

FRAGMENT UR EN ROMAN FRÅN RIVIERAN.

---

^rl/led en gäll och genomträngande hvissling flög ** kurirtåget fram ur tunneln strax bortom Genua och ilade längs Medelhafvets kust i riktning mot Venti-miglia. Det var i slutet af januari, en varm och vacker morgon. Öfver det djupblå himlahvalfvet drogo hvita ulltappar, och landskapet ändrade oupphörligt färg och karakter. Då solen stack sig in bakom ett litet moln, blef hafvet genast enformigt stålgrått, de kringliggande bergen mörknade och tycktes svepa in sig i en grå slöja, men i nästa ögonblick glittrade och glänste allt på nytt. Klipporna antogo en rosenröd färgskiftning, olivernas gråaktiga grönska öfvergöts af silfverglans, och hafsytan skimrade i otaliga färger. Utmed stranden, där det var sandbotten, sträckte sig en blekgrön strimma, som ett stycke längre bort öfvergick till smaragdgrönt. Ännu längre bort gaf sig ett undervattensskär tillkänna genom en hel rad af små hvita kammar, och i kölvattnet efter en stor ångbåt glittrade en lång, guldfärgad strimma.

Vid det öppna fönstret i en första klassens kupé-satt en ung flicka och kunde icke taga sina ögonfrån den härliga tafla, som nu första gången upprullades för henne. Hon var klädd i en kort lammskinns-päls och hade en likadan mössa på det hruna håret, som låg lätt vågigt kring tinningarna. Öfver hennes axel hängde en läderväska, och den

svarta reskládnin-gen var en smula skrynklig.

Marja Nikolajevna Pavlischtschef kom långväga ifrån. För fem dygn sedan hade en skara vänner och bekanta i Petersburg följt henne ner till Varschava-bangården vid tjugufem graders kyla. Emedan hon för första gången gaf sig ut ensam på en lång resa och hade brådtom att så snart som möjligt komma till Nizza, där hon väntades af släktingar, reste hon hela vägen i sträck, utan att stanna någonstädes. I Berlin for hon endast från den ena bangården till den andra. Frankfurt am Main, Heidelberg, Basel flögo förbi henne, utan att hon ens fått något tydligt minne af dem. Däremot hade hela gårdagen varit en enda oafbruten hänryckning för henne. För första gången i sitt lif såg hon höga berg. De ofantliga, ända ner till foten snöbetäckta silhuetterna af Pilatus och Rigi aftecknade sig framför henne som i ett panorama. Det föreföll henne, som om hon plötsligt råkat in i cn förtrollad region af klippor och is. De taflor, som gledo förbi hennes ögon, voro så nya och sällsamma, att de nästan öfverväldigade henne genom sin storhet. Hela dagen stod hon vid kupéfönstret och stirrade med klappande hjärta framåt den branta zig-zagbanan, uppför hvilken tåget ångade. Ett ögonblicktyckte hon, att det var synd att så hastigt fara förbi alla dessa vackra platser, som hon kanske aldrig mera i sitt lif skulle få se, och hon kände lust att begagna sig af att hennes biljett gällde tio dagar, samt stanna i Luzern. Men vid tanken att ensam vistas midt i all denna is och snö. bland dessa väldiga stenblock, som trängde sig in på henne från alla håll, kände hon sig hemsk till mods och beslöt att fortsätta resan, utan att stanna. Fram mot aftonen voro hennes synnerver så uttröttade af de många växlande intryck, som de oafbrutet mottagit under dagens lopp, att hon fick en förfärlig hufvudvärk och icke längre orkade förvåna sig öfver något. Därför gjorde själfva färden genom Sankt-Gotthardstunneln ringa intryck på henne. Den första anblicken af Italien var också en missräkning. Lugano, Como — dessa namn framkallade ofrivilligt i hennes fantasi taflor af varm sommarsol och yppig växtlighet — 1111 såg hon i stället framför sig en upprörd, blyfärgad sjö, nakna träd, snöfyllda dalgångar och berg, insvepta i en kall, grå dimma.

Kölden fortfor ända till Genua. Det var redan nära midnatt, när Marja Nikolajevna ankom till denna stad; tåget gick icke längre, och hon var med eller mot sin vilja tvungen att öfvernatta där. Så fort hon kom ur kupén, omgafs hon af en svärm svarthåriga, svartmuskiga bärare, som alla försökte bemäktiga sig hennes bagage och skreko något obegripligt åt henne. Ehuru Marja Nikolajevna läst en smula italienska, var det henne omöjligt att fatta, hvad dessa män-

4niskor skreko åt henne. Hon tyckte, att de allesammans hade riktiga boffysionomier, och hon hade hört så många historier om de faror, för hvilka ett ensamt fruntimmer kan råka ut i Italien, att hon greps af en plötslig förskräckelse. Hon beslöt att tillbringa natten på järnvägsstationen; efter att ha skickat bort bärarne, svepte hon in sig i sin pläd och lade sig på en soffa i den tomma, halfmörka väntsalen. Men en halftimme hade ännu icke förflutit, förrän dörrvaktaren kom till henne och på dålig fransyska förklarade, att väntsalen skulle stängas för natten. Hon var alltså tvungen att lämna sig själf och sitt handgepäck i en främmande karls våld, som såg förskräckligt banditaktig ut, och följa honom till ett för henne alldeles obekant hotell.

Det fanns inga droskor utanför stationen, omni-busarna hade alla farit sin väg, och de måste gå till fots i duggregnet. >>Jag undrar, hvart han kommer att föra mig?» tänkte Marja Nikolajevna med förtviflan hos en dödsdömd, men till hennes förvåning förde han henne verkligen efter några minuters gång till ett hotell. Marja Nikolajevna fick ett ofantligt rum med marmorgolf samt oljemålningar i taket och på väggarna, men så kallt, att andedräkten stod som en rök ur munnen på henne. Marja Nikolajevna försökte elda i kaminen, men den våta veden ville icke fatta eld, utan låg bara och pyrde utan nytta. Till på köpet såg den italienske uppassaren så vildsint och röfvaraktig ut, att Marja Nikolajevna skyndade sig attafskeda honom och stängde dörren i lås, hvarefter hon halfklädd kastade sig på den kalla sängen.

Lakanen och kuddarna voro alldeles fuktiga. Hennes tänder skallrade, och hon tyckte, att hon aldrig i sitt lif frusit så mycket som nu. Alla möjliga historier om ohyran i de italienska hotellen kommo för henne. Hon låg länge med öppna ögon och lyssnade till hvarje buller ute i korridoren. Det värkte i bröstet på henne, och hon angreps åter af den hosta, för hvars skull doktorn skickat henne bort från Petersburg under vintern. Tröttheten och den nervösa oron hindrade henne att somna; hon erfor en plötslig räddsla för döden och en bitter känsla af

öfvergifvenhet. Detta är då det härliga Italien! Det lönade just mödan att resa så långt!» tänkte hon med grämelse.

Så låg hon länge. Hon tyckte, att hon nätt och jämt hunnit slumra in, då det knackade på dörren; kyparen sade till, att klockan redan var sex, och att hon måste skynda sig ner till tåget. Darrande af köld, började hon kläda sig. Vattnet i handfatet hade frusit till is. Kläderna voro kalla och fuktiga, och håret var särskildt motsträfvigt denna dag, stretade åt alla håll och ville på inga villkor lägga sig i den sedvanliga knuten i nacken. Slutligen var hon färdig med sin toilett, sväljde i största hast en kopp afsky-värdt kaffe, samt begaf sig till bangården med en uppassare hack i häl efter sig, som bar hennes saker, själf uppfylld af denna kalla, hopplösa liknöjdhet förhela världen, som en trött människa alltid erfar, när hon blifvit väckt i otid.

Men hon hade knappt hunnit slå sig ner i kupén, då tåget satte sig i gång, och för hennes blickar upprullades det härliga Medelhafvet med dess underbara dagrar och färgspel. Hennes sinnesstämning undergick en plötslig förvandling. På sidorna om banan framskymtade olivlundar och präktiga villor, inbäddade i trädgårdar af citron- och apelsinträd, medan

- lågväxta palmer aftecknade sina egendomliga, sol-fjäderslika blad mot himlens mörkblå bakgrund. Här och där på klipporna utmed stranden stack en ofantlig agaveblomma upp ur en hög af gråa. hvassa blad, liknande en kolossal kronärtskocka. Rivieran, som aftonen förut mött Marja Nikolajevna så dyster och ogästvänlig, bredde i dag ut sig för henne i hela sin egendomliga, fängslande skönhet. Genom det öppna kupéfönstret fläktade en mild, varm, liksom upphettad luft, så starkt doftande, att det började gå rundt i Marja Nikolajevnas hufvud, och hon greps som af ett lätt rus. All hennes trötthet var försvunnen. En gulaktig färgskiftning öfver tinningarna, de rödkantade ögonlocken och den en smula tillskrynklade klädnin-gen — dessa voro de enda spår, som den långa resan efterlämnat hos henne. Däremot gåfvo den klara rodnaden på kinderna och ögonens feberaktiga glans hennes ansikte i detta ögonblick ett särskildt ungdomligt och liffullt utseende. Det låg något sorglöst, festligt i luften. Allt gammalt grubbel, alla gamlaouppgjorda räkningar med lifvet flydde långt bort i •fjärran, — det var, som 0111 en ny tillvaro plötsligt öppnat sig för henne.

I sitt ifriga beskådande af de utsikter, som upprullades för henne, märkte hon icke, hur tiden led. Där var San Remo med sina sluttande steniga stränder, — San Remo, hvars namn är oupplösligt förbundet med den döde tyska kejsarens. Där skymtade Bordighera förbi med sin tandade bergskedja, och så är man ändtligen i Ventimiglia. En halftimmes uppehåll. Trängsel och villervalla vid tullstationen, gälla italienska utrop, blandade med rådbråkad fransk rot-välska, ombyte af vagnar och konduktörer, en i största hast tömd kaffekopp vid buffeten, och så ilar tåget åter fram utmed Medelhafvets strand. Utsikterna bli allt vackrare och vackrare. Tåget stannar hvar tionde minut. Vid alla stationer massor af glada, väl klädda människor. Fullt af engelsmän i pläder med sin Bacdeker i handen, unga, vackra damer i ljusa, extravaganta toiletter. Marja Nikolajevna kastar ofrivilligt en blick på sin päls och skrynkliga klädning, det förargar henne, att hon icke snyggat upp sig. Det förefaller henne, som 0111 hon i allas ansikten skulle läsa samma känsla: njut af lifvet, det är dumt och löjligt att lida!

»Monte Carlo!» ropar konduktören. Här är trafiken särskildt liflig. En mängd passagerare stiga ur, nya komma på. De törres ansikten uttrycka hopp, de andras förargelse och en viss undrande häpnad.Den kupé, i hvilken Marja Nikolajevna satt, blef hastigt fylld, och det fanns nu bara en ledig plats" kvar. I sista ögonblicket, just då tåget skulle sätta sig i gång, slogs dörren plötsligt upp, och en reslig, korpulent herre störtade pustande in. Det första han gjorde vid sin entré var att snafva öfver fotterna på ett par fruntimmer, hvarigenom han orsakade en viss uppståndelse och kom alla att vända sig om åt hans håll.

»Herre Gud, Svantsef!» utbrast Marja Nikolajevna ofrivilligt. Hon hade endast träffat honom en gång, på en bjudning i Petersburg för tre år sedan, men hans ansikte var icke af dem, man glömmer. Därför kände äfven tillfälliga bekanta genast igen honom efter flere års skilsmässa. Det massiva huf-vudet, som satt ovanligt vackert på skuldrorna, var mycket originelt. Det vackraste i det brunhyade ansiktet var ögonen, påfallande Stora äfven för de stora dragen och ljusblå till färgen med svarta ögonfransar och svarta ögonbryn. Pannan var också vacker, Oaktadt de för hvart år sig allt mer utbredande tinningarna, och näsan var, för att tillhöra en ryss, märkvärdigt rak

och ädelt formad. Med nederansiktet var det sämre beställdt. Kinderna voro allt för breda och underkäken oproportionerligt utvecklad. Men denna brist doldes till stor del af det svarta, gråsprängda skägget, som var kortklippt på franskt manér, och endast när han var uppretad, sköt underläppen och hela nedre käken fram och komansiktet att synas grymt. Men i vanliga fall voro alla Svantsefs vänner öfverens om, att det förhärskande uttrycket i hans ansikte var godmodigt. Oaktadt kindernas alltför stora bredd nedtill, såg ansiktet ännu friskt och ungdomligt ut; om man endast dömt efter hufvudet, skulle man velat anslå honom till tretiofem år, icke mer, men detta intryck af ungdomlighet motsades starkt af hans öfverdrifna korpulens. Hans figur liknade en gammal kosacks, som segrat öfver en massa turkar, men själf blifvit besegrad af fetman. Man kunde icke säga, att Sväntsef var illa klädd; han lät alltid göra sina kläder hos den bäste skräddaren och af de basta tyger, men redan efter första veckan började de sitta illa på honom och fingo en massa fula skrynklor och veck.

För några år sedan hade Michail Michajlovitsch Svantsefs namn varit mycket populärt i Ryssland. Under sista tiden af Alexander II:s regering hade han gjort hastig karrier; alla väntade, att han snart skulle bli minister, och det allmänna ryktet tillskref honom en mycket framstående roll i de reformer, till hvilka Ryssland så obestridligt tycktes sträfva. Men så inträffade regeringsombytet, och det var slut med alla dylika förhoppningar. För de nya vägar, hvarpå den ryska inrikespolitiken slog in, visade Svantsef sig vara oduglig. Det återstod honom ingenting annat än att begära sitt afsked och draga sig tillbaka. På högre ort tycktes man snart alldeles glömma bort honom. Då Svantsef så plötsligt blifvit försatt i overksamhet,ville han icke längre stanna i Ryssland, utan for utomlands. Till stor missbelåtenhet för många af hans vänner, som af honom väntat en öppen protest och aktivt motstånd, köpte han sig en villa i trakten af Nizza och sysselsatte sig med att skrifva ett vetenskapligt arbete om Reaktionens historia».

Förlägen öfver den effekt, hans inträde gjort, satte sig Svantsef flåsande på sin plats, tog af sin bredskyggiga filthatt och torkade sig i pannan. Vid Marja Nikolajevnas utrop vände han sig mot henne och bugade sig artigt, men det syntes tydligt på hans min, att han å sin sida icke kände igen henne.

- Hon är inte illa, men slarfvigt klädd, — det synes, att det är en landsmaninna,» var hans första intryck. Fastän vårdslös i fråga om sin egen dräkt, fordrade Svantsef af ett fruntimmer, att allt, hon bar på sig, skulle vara fint och elegant.

Marja Nikolajevna påminde honom, att de råkats för tre år sedan på en bjudning hos hennes farbror, professor L. Ja visst, ja visst, det kommer jag mycket väl ihåg,» ljög Svantsef och började samtala med henne på det mest älskvärda sätt, för att utplåna sin ofrivilliga oartighet.

Marja Nikolajevpa var mycket glad öfver detta sammanträffande. Den enda gång, hon sett honom, hade Svantsef gjort djupt intryck på henne. Det hade varit en märklig bjudning, på hvilken flere af den ryska liberalismens mest framstående representanter varit samlade. Svantsef hade varit särskildtupplagd och hållit ett glänsande tal efter supén. Dessutom var hans namn mycket populärt bland den ryska ungdomen, i synnerhet sedan han tagit afsked,

— ungdomen framför allt väntade sig mycket af honom. Marja Nikolajevna hade också läst några tidningsuppsatser af honom, hvilka väckt hennes lif-liga förtjusning. Alltså kände hon sig varmt tacksam mot ödet, som sändt henne detta möte.

»Har ni vistats länge här vid Rivieran? frågade Svantsef.

Marja Nikolajevna förklarade, att hon kom direkt från Petersburg. Hon tilläde också, att hon nyligen gått igenom lärarinneseminariet, att hennes hälsa lidit af det trägna arbetet, att doktorn ordinerat henne att tillbringa några månader i södern, och att hennes kusin, fru Janofski, därför bjudit henne till sig i Nizza.

»Hvilken fru Janofski? Hustru till målaren? frågade Svantsef.

»Just hon. Känner ni henne?»

Ja visst. Jag är ofta hos dem. Er kusin är en riktig skönhet, men hon är så sjuklig, stackars liten! svarade Svantsef. Upptäckten af gemensamma bekanta gjorde honom ännu älskvärdare.

»Ack, hvad här är förtjusande! utbrast Marja Nikolajevna med hänförelse, och hennes ögon glänste. Svantsef själf älskade mycket denna trakt och ansåg sig ungefär som värd här, allt sedan han köpt sig en villa vid Rivieran; det gladde honom alltid, när andrauttryckte sin förtjusning. Han började lifligt peka ut för Marja Nikolajevna de vackraste punkterna, och hon beundrade villigt än det ena, än det andra. »Ack, hvad här är vackertI En sådan härlig utsikt!» ropade hon oupphörligt.

»Vet ni, jag börjar nästan bli ängslig för, att jag skall bli bortskämd här, sade hon plötsligt. »Hur skall det gå att komma härifrån långt bort i ödemarken, till Saratofska guvernementet, som folkskolc-lärarinna ?»

»Ja, Saratof är nog inte detsamma som Rivieran. Men hvarför skall ni ge er af så långt bort? Kan ni inte få en plats i Petersburg?» frågade Svantsef helt naivt, för att visa sitt deltagande.

Marja Nikolajevna såg på honom och blef blossande röd.

> Det är inte därför . . . det är inte af tvång,» svarade hon förläget och brådskande. »Jag fick högsta betyget vid examen och skulle naturligtvis kunna stanna i Petersburg. Och i själfva verket behöfver jag inte heller söka en plats för mitt uppehälle. Men jag gör det, därför att jag anser, att hvarje intelligent människa kan göra mest nytta i landsorten. Därför ha jag och min väninna Julia Ivanovna Rumjantsef beslutat att öppna en folkskola i Saratofska guverne-mentet. I Petersburg däremot finns tillräckligt med intelligent folk oss förutan.»

Svantsef hörde på henne med deltagande min, men inom sig tänkte han: Herre Gud, så ädelt!Jag läste bestämdt allt det där i går i sista häftet af 'Nordiske budbäraren’. Men dessa tankar behöll han för sig själf och sade endast: Det vill säga, att ni verkligen ämnar utföra denna hjältemodiga bedrift?»

»Ack, jag anser det inte alls som något hjältemod, svarade Marja Nikolajevna hastigt, utan att märka hans ironiska ton. Jag tycker bara, att jag mer än andra är förpliktigad att arbeta för folket.»

Hvarför just ni mer än andra?» frågade Svantsef deltagande och till utseendet fullkomligt allvarsam.

Marja Nikolajevna rodnade åter och talade mycket fort. »Ser ni, jag fick för en kort tid sedan pris för en liten skrift, afsedd till läsning för folket. Ni vet, att det i Moskva har bildats ett sällskap för utbredande af kunskaper bland folket, och detta ut fäste ett pris af fem hundra rubel åt den, som skret den bästa berättelsen öfver ämnet: 'kunskap är ljus, men okunnighet mörker'. — Och kan ni tänka er, detta pris tilldömde de mig! Jag räknade inte alls på det, — jag hade skickat in den alldeles på måfå. Har ni kanske inte läst det? Det stod om det i alla tidningar, frågade hon plötsligt och såg förebrående på Svantsef.

->Jo, nu råkar jag vackert ut! Jag har ju förolämpat hennes författarfåfänga. Flickebarnet kommer aldrig att förlåta mig, att jag inte läst om hennes prisskrift. Hon kommer att proklamera mig som en tölp,» tänkte Svantsef för sig själf.Ack, jo visst, för all del! Naturligtvis har jag läst det. Jag kom bara inte ihåg ert namn, jag gissade inte genast, att det var ni, inföll han hastigt.

Denna fråga intresserar också mig mycket, och jag är förtjust att ha råkat er. Jag har själf en skola där hemma på landet, och jag hoppas, att ni vill hjälpa mig med edra råd. Jag hoppas att lära mycket af er!»

Bara jag inte gått för långt, så hon begriper, att jag skämtar med henne, tänkte han oroligt.

Men det kunde inte falla Maryi Nikolajevna in. Hon hade alltid lefvat i en krets, där man behandlade vissa frågor med största allvar och icke tillät sig att skämta med dem. Dessutom var Svantsefs namn i hennes ögon omgifvet af en särskild gloria. Hon gick genast helt och hållet upp i detta för henne så intressanta ämne och började fråga Svantsef om hans skola.

Pratande på detta sätt, kommo de till Nizza. Vid stationen möttes Marja Nikolajevna af sin kusins man. målaren Janofski. Han var omkring fyrtiofem år, ännu ungdomlig och ganska ståtlig. Genom en bredskyggig grå filthatt och ett kort skägg ä la Ru-bens bemödade han sig att ge ett slags spansk prägel åt sitt fylliga, blomstrande, äkta ryska ansikte med breda, obestämda, liksom i hvarandra flytande drag.

»Kors, Svantsef! Hur kommer det sigr frågade han förvånad vid åsynen af Micliail Michajlovitsch i sällskap med

kusinen. Svantsef förklarade, att hanalldeles händelsevis råkat komma in i samma kupé som Marja Nikolajevna.

Ja visst, ja — så ni säger! A. vi känna er nog! Ni råkar alltid af en slump i sällskap med vackra fruntimmer!» anmärkte Janofski ironiskt. — Seså, erkänn, kusin, att han redan börjat göra er sin kur, vände han sig till den unga flickan.

Marja Nikolajevna blef djupt förlägen och visste icke, hvad hon skulle svara. Men Michail Michajlo-vitsch, som var van vid den andres ogenerade, med pikar och skämt späckade tal, tog hans anfall med största lugn.

Ja, ni kan ju fråga Marja Nikolajevna, hvari min kurtis bestod. Min första entré var i synnerhet lyckad! — och han beskref mycket humoristiskt, hur han vid sitt inträde i vagnen hållit på att ramla omkull och sparka till alla de i kupén sittande damerna. Då Svantsef gycklade öfver sig själf, fick hans ansikte alltid ett särskildt vinnande och godmodigt uttryck. Marja Nikolajevna tvckte riktigt om honom i detta ögonblick.

Nå, eftersom vi händelsevis råkat på er i dag, så följ med hem och ät frukost, bjöd Janofski vänligt. Det är min hustrus mottagningsdag.

Svantsef sade nej till frukosten i anseende till åtskilliga göromål, — han måste fara till »Crédit Lyonnais och ännu ett par andra ställen, men lofvade att titta in vid femtiden.Etter att ha bestyrt om bagaget, satte sig Janofski och Marja Nikolajevna upp i en droska och foro framåt avenyen. Marja Nikolajevna betraktade med förtjusning den långa allén af väldiga plataner och palmer; tröttheten efter resan yttrade sig endast genom ett sakta sus i öronen och en känsla af egendomlig, feberaktig upphetsning. Hon pratade gladt med Janofski, hvilken betraktade henne med den obesvärade ömhet, hvarmed han var van att betrakta alla unga damer, som han råkade på sin väg. Trots den ytterliga enkelheten och en viss vårdslöshet i hennes toilett, gissade han med sin uppöfvade blick af konstnär och varm kvinnobeundrare, att hon var en vacker flicka. Marja Nikolajevna kände instinktmässigt, att hon behagade honom, och detta medvetande höjde hennes glada sinnesstämning. — — — —

*

INTRYCK FRÅN SVERIGE.

BREF TILL EN OKÄND REDAKTION.

Herr redaktör!

När jag för ett år sedan reste till Sverige, föreslog ni mig att i er tidning skildra de intryck, som detta vårt grannland, hvilket vi dock i själfva verket känna så litet, skulle göra på mig. Hittills har jag icke kommit mig för att uppfylla er önskan, ty det är långt ifrån lätt att bilda sig ett klart och riktigt begrepp om lifvet i Sverige eller de utmärkande dragen hos den svenska nationalkarakteren.

I yttre afseende erbjuda lefnadsförhållandena härstädes inga sådana skarpa egendomligheter, som ovillkorligen genast falla i ögonen på äfven en ytlig iakttagare. Men vid närmare bekantskap med svenska förhållanden märker man snart vissa individuella karaktersdrag, som i högre eller lägre grad trycka sin prägel på alla och en hvar. Så tror jag till exempel, att man tryggt kan påstå, att det, med undantag af England, det icke ges något land, där den så kallade »allmänna meningen» spelar en så stor roll som i Sverige. Först sedan jag kommit hit till Stockholm, hartillvaron af denna hittills mytiska gudomlighet blifvit en verklighet för mig.

Här känner man nämligen, att det i lifvet råder ett visst samband mellan teori och praktik. I allmänhet taladt är svensken icke lätt att öfvertyga om en teoris riktighet, men har detta väl en gång lyckats, då stannar han icke på halfva vägen, utan tillämpar genast, som om det fölle af sig själft, sin öfvertygelse i lifvet, ikläder den en praktisk

form. Häri yttrar sig ett medfödt karaktersdrag, egendomligt för hela den germaniska rasen, men alldeles främmande för oss slaver, hos hvilka jag ofta lagt märke till motsatsen. Har en sanning en gång blifvit bevisad, betraktas den hos oss som allmänt erkänd, och det är onödigt att vidare bråka om den. Att åter omsätta den i det verkliga lifvet, det är en sak af vida mindre intresse, som slaven ofta släpper ur sikte.

Denna olikhet beror naturligtvis i hög grad på skillnaden i yttre förhållanden. I politiskt och socialt hänseende är Sverige obestridligen en af Europas friaste stater. Dess historia öfverraskar genom frånvaron af allt slags yttre förtryck. Sverige har aldrig varit under ett främmande rikes ok, det har aldrig vetat af lifegenskapen och har aldrig bland sina konungar haft en tyrann af samma slag som en Ivan den förskräcklige eller en Ludvig XI. Icke ens religionsförföljelserna ha här någonsin haft den grymma och skoningslösa prägel, som i det västra Europas öfriga land. Det är sålunda förklarligt, att under inflytandetaf en så fri och lugn forntid hos svenskarne utvecklat sig ett förnuftigt, logiskt temperament, som icke tål någon stor klyfta mellan ord och handling och icke nöjer sig med blott tomma fraser.

A andra sidan kunna också Sveriges ekonomiska förhållanden kallas lyckliga. Det tillhör icke de rika landen: utom järn, skog och fisk, äro dess naturliga inkomstkällor ganska torftiga, men frånräknadt de allra nordligaste trakterna, råder där heller intet större naturens armod. Den sämst ställda samhällsklassen utgöres af de så kallade »torparne», hvilka icke besitta egen jord, utan göra dagsverken åt godsägarne, hvarför de i utbyte få en liten stuga att bo i och viss mark att bruka. Mellan en fattig torpare och en välmående bonde är en ofantlig klyfta i socialt hänseende. Ingen svensk aristokrat bemöter en fattig tjänsteman med så mycken nedlåtenhet, som en svensk eller norsk bonde visar en torpare. Ett giftermål mellan en bonddotter och en torpare är en mesallians, och det säges, att det endast är i den norske diktaren Björnsons allmogeberättelser, som sådana kärlekshistorier spela stor roll, men att de i lifvet endast inträffa i mycket sällsynta undantagsfall. Emellertid ha alla svenska landtbrukare, med hvilka jag varit i tillfälle att samtala, försäkrat mig, att en svensk torpares ställning i materiellt afseende dock är ojämförligt bättre än t. ex. en irländsk farmers eller en jordarbetares i våra Östersjöprovinser.Fabriksarbetarne ha det bättre ställdt än jordarbetarne, men fabriksnäringen är ännu icke så utvecklad i Sverige, att betydelsen af detta samhällselement ens tillnärmelsevis kan jämföras med den, som det vunnit i Frankrike, England och några delar af Tyskland. Mycket stora godsägare finnas ej längre i Sverige. I handelsstäderna ges det en mängd förmögna köpmansfamiljer, och typen af den rike »grosshandlaren» är högst karakteristisk för det svenska samhällslifvet, men om några kolossala förmögenheter, sådana som i England, Amerika, och fordom hos oss i Ryssland, hör man aldrig talas i Sverige.

I allmänhet kan man säga, att hvarken jakten efter ämbeten eller kampen för det dagliga brödet i Sverige ännu antagit den tillspetsade, allt uppslukande karakter som i de stora kulturlanden. Konkurrensen på de olika områdena är ännu icke så stor, att den ger uppsving åt några glänsande undantag på en massa förolyckade medelmåttors bekostnad. En person med vanlig begåfning och vanlig bildning kan i Sverige lätt nog uppnå en ställning, som gör det möjligt för honom att utan öfveransträngning föda sig själf och sin familj. Å andra sidan äro de yttre lefnadsvillkoren jämförelsevis enkla; äfven familjer med stor förmögenhet föra vanligen ett ganska anspråkslöst lif. Här existerar icke det beständiga exponerandet af lyx, de oupphörliga förföriska frestelser, som i så hög grad näras och utvecklas genom de yttre sidorna af hufvudstadslifvet i Paris, London ochBerlin, och som leda till, att de flesta människors alla tankar och ansträngningar koncentrera sig kring ett mål, — att bli rik, kosta hvad det vill, för att sedan i fullt mått kunna njuta af lifvet. I Sverige finnes tvärt om ännu en stor mängd människor, som förtjäna sitt lifsuppehälle genom personligt arbete, men likväl unna sig tillräcklig ledighet för att njuta af lifvet, medan det pågår. Hos sådana människor utvecklas vanligen i hög grad tron på lifvets helighet och uppgift, och de så kallade ideella frågorna, frågorna om den moraliska sanningen och ansvarigheten, bevara i deras ögon en reel och lefvande betydelse.

Ett rikt inre lif och en starkt utvecklad fantasi i förening med ett lugnt, förbehållsamt, man kan till och med säga kyligt och beräknande temperament, utgör en af de utmärkande egendomligheterna i det svenska och än mera det norska lynnet. Behofvet att en gång för alla skapa sig ett ideal och sedan dyrka det hela sitt lif, är vår nationalsjukdom», säger en af hufvudpersonerna i Ibsens drama »Vildanden».

Liksom alla folk med en lycklig forntid, är svensken född konservativ. Hvarje nytt förslag möter han vanligen med en viss förutfattad misstro; hvarje tanke på förändring framkallar nästan instinktmässigt motstånd och fientlighet. Det är vissa åsikter, vissa fördomar, som en svensk insuper med modersmjölken, och som sedan näras och befästas såväl af hemmet som skolan, utan att någonstädes möta vare sigmotsägelse eller motstånd. Det är därför klart, att det för honom skall vara svårare att förändra sina åsikter, att öfvertygas om det oriktiga i den lifsåskådning, han en gång tillägnat sig, än för oss ryssar, som så godt som allesammans ända från vår barndom icke kunna minnas annat än en lång följd af motsägelser, afbrott och plötsliga omslag, aldrig något säkert, varaktigt och fast.

Men — jag upprepar det än en gång — ha svenskarne väl blifvit öfvertygade om den oundvikliga nödvändigheten af en förändring, så stanna de icke på halfva vägen, slå sig icke till ro med, att de t. ex. stå utanför det offentliga lifvet, utan anse det som en moralisk skyldighet att genom reformer uttrycka ändringen i sina åsikter. Så vidt min kännedom om Sverige och svenskarne nu sträcker sig, vågar jag djärft påstå, att det icke ges någon radikal omdaning i ekonomiska och sociala förhållanden, som icke skulle kunna förverkligas här och förverkligas på jämförelsevis kort tid, lugnt, utan någon förbittrad kamp mot ett våldsamt motstånd, om man blott en gång lyckats öfvertyga ett tillräckligt antal personer om nödvändigheten och önskvärdheten af denna reform.

Som bevis på i hvilken grad teorien går hand i hand med praktiken här i Sverige, kan jag anföra ett faktum, som öfverraskade mig genast vid min ankomst hit, och det är den lätthet, hvarmed man kan samla ihop stora penningsummor till hvarje företag, som intresserar publiken. Se här ett exempel påmåfå: Stockholms högskola — som nu förfogar öfver ett kapital på några millioner rubel och en större värderik tomt — grundades för några år sedan helt och hållet genom privata medel. Glöm icke. att Stockholm blott räknar omkring 200,000Denna artikel skrefs för omkring tio år sedan. invånare, och att där visserligen finns ett ganska stort antal förmöget folk, men högst få millionärer, för hvilka det icke betyder något att offra en tjugu, trettio tusen rubel, och jämför så detta resultat med den rent af ömkliga summa, som man med mycken möda och allmän subskription öfver hela Ryssland lyckades skrapa ihop till inrättande hemma hos oss af en medicinsk fakultet för kvinnor, det vill säga, till ett ändamål, för hvilket i tal och skrift nästan hvarje bildad ryss förklarat sig vara intresserad!

Jag tror icke det kan bestridas, att denna frikostighet hos svenskarne, när det gäller att understödja ett allmännyttigt företag, tydligt vittnar om ett starkare intresse för allmänna angelägenheter, än hvad som är fallet i flera andra länder, till exempel hemma i Ryssland.

Den sociala frågan spelar emellertid tillsvidare en mycket obetydlig roll i det offentliga lifvet. Något allmänt behof af genomgripande förändringar har ännu icke gjort sig kändt. Det händer naturligtvis, att man också här får höra de mest olika meningar och omdömen i denna fråga; äfven i litteraturen har sporadiskt börjat yttra sig radikala, stundomultraradikala åsikter. Men man känner ofrivilligt, att detta ännu snarare är ett upprepande af främmande tankar, ekon från den västerländska litteraturen, än ett uttryck af djup öfvertygelse, af verkligt intresse för den stora saken. — — — — — — — — — — —

EN EFTERLÄMNAD DIKT.

Har, när din fot dig liknöjdt förde I trängseln utan mål en gång, Det händt dig, att ditt öra hörde En ton utaf en gammal sång?

Då i en plötslig våg ett minne Frambrusar ifrån flydda dar. Hvad kärt de fäst i själ och sinne Melodiskt ger ett återsvar.

Det tycks dig, som i barndomsdag, Du dessa toner ofta hört, Och lycka ler och vemod klagar I minnet, som de till dig fört.

Och örat spänner du, att följa Den gamla, kära melodi En tjusning, som du ej kan dölja, Föds af hvar ton, hvart ord däri.

Men plötsligt är dess klang förgången, Den ljöd blott en sekund så kort, — Och, utan slut och början, sången Och tonerna dö plötsligt bort.

Men envist följer dig den kända, Den gamla melodiens makt, Till mening kan du orden vända, Ur glömskan träda rytm och takt.

Men så förklingar sången åter, Och det, som talats ut däri, Blott brutet för ditt öra låter Och aldrig kan fullbordadt bli.

Skall så vårt möte ock försvinna Bland tidens vägar utan spår, Likt irrbloss som för ögat brinna Och slockna ut i mörka snår?

En slump oss båda sammanförde, – Skall samma slump oss skilja så? Och skall, hvad varmt vårt hjärta rörde, Förstummas, slockna, när vi gå?

Att en besläktad ande bodde Hos oss, vi båda kände väl, Men ej ett ord af hvad vi trodde, Till tungan nådde från vår själ.

Och likaså i nästa timma Vi skildes utan suck och gråt, Och blott din bild ur glömskans dimma Jag skymta ser emellanåt.

Som i ett sorgflor svept, den stilla Skall träda fram alltjämt för mig, Mig gäcka som en dunkel villa, En olöst gåta på min stig.

Tills tiden plånat ut ur lifvet Och minnet denna bild så kär, Och hjärtat åter undergifvet Sin tunga tomhets börda bär.